

ARBETSRAPPORTER
Kulturgeografiska institutionen
Nr. 901

Svartbäckens småstugeområde
*-en studie av bebyggelsens förändring ur ett
gentrifieringsperspektiv*

Matilda Svahn

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala, januari 2014
ISSN 0283-622X

ABSTRACT

Svahn, M. 2014. Svartbäckens småstugeområde – en studie om bebyggelsens förändring ur ett gentrifieringsperspektiv. Kulturgeografiska institutionen, *Arbetsrapportserie*, Uppsala universitet.

Syftet med denna uppsats är att undersöka huruvida Svartbäckens småstugeområde har genomgått en gentrifieringsprocess. Det valda angreppssättet var en materialisering av processen gentrifiering och gick ut på att undersöka hur en gentrifiering tar sig i uttryck fysiskt och om det fanns tecken på detta i det valda området. En granskning av den stadsplan som skapades i samband med områdets uppkomst har gjorts för att se hur det planerades från början och användes sedan för att jämföra med hur området ser ut idag. Efter fyra intervjuer med boende och observation av området blev det tydligt att stora förändringar har skett, främst på senare tid. Faktorer som generationsskifte, renoveringar, smak och stil samt läge är alla exempel på vad boende talat om under intervjuerna, dessa diskuterades sedan utifrån teorier om gentrifiering. En intervju genomfördes även med en bygglovsarkitekt från Uppsala kommun där hon förklarade hur man resonerar när bygglov ges och på så vis även vad som kan ha bidragit till den förändring som bebyggelsen genomgått.

Key Words: Gentrifiering, Förändring i bebyggelsen, Renovering, Privatbostäder, Uppsala

Handledare: Cecilia Bygdell

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	4
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställningar	4
1.3 Avgränsning.....	5
1.4 Disposition.....	5
2. METOD.....	6
2.1 Urval och intervjupersoner	7
3. GENTRIFIERING	8
4. SVARTBÄCKENS SMÅSTUGEOMRÅDE	10
4.1 Stadsplanen 1937 och revideringen 1940.....	10
4.2 Småstugorna	11
4.3 Bebyggelsen och området idag.....	11
4.4 Detaljplanen 2010 och bygglov	16
4.5 Intervjuer med boende	18
5. DISKUSSION	23
5.1 Slutdiskussion.....	23
5.2 Diskussion av metod.....	27
REFERENSER.....	28
BILAGOR	30

1. INLEDNING

Uppsala är en stad med lång historia och som under de senaste 50 åren har haft en väldigt snabb befolkningstillväxt. En stad med snabb tillväxt och efterfrågan på bostäder kan leda till att invånare byts ut och att områdets karaktär förändras. Den förändringsprocess som vissa områden genomgår skulle kunna beskrivas som gentrifiering. Gentrifiering är ett begrepp som syftar till en statushöjning av ett område, vilket enklast brukar förklaras som att de som flyttar in i ett område tillhör en högre samhällsklass och är rikare än de som flyttar ut (Nationalencyklopedin).

I det som brukar kallas för Yttre Svartbäcken, som är den del av Svartbäcken som ligger längst bort från centrala Uppsala, ligger ett småstugeområde som byggdes under slutet av 1930-talet och början av 1940-talet. Dessa småstugor hade till skillnad från den tidigare bebyggelsen i stadsdelen Svartbäcken en väldigt simpel konstruktion med få detaljer och var i ett plan med en yta på ca 58,5-80 kvadratmeter plus källare. De tillkom genom en satsning av den kommunala bostadskommittén då de ville skapa enfamiljshus för vanliga inkomstagare (Bergold, C.E och Lambert, L. 2004 s 118f).

Idag är det ett populärt område som ligger på ett bekvämt avstånd till staden. Många av husen har byggts om och byggts till ett flertal gånger. Det som jag ämnar göra i denna uppsats är att undersöka hur området och dess bebyggelse förändrats över tid och om det finns spår av en gentrifieringsprocess och hur denna i sådana fall tar sig i uttryck.

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka, beskriva och analysera bebyggelsen i ett bostadsområde ur ett gentrifieringsperspektiv. Uppsatsen gick ut på att undersöka och beskriva hur småstugeområdet i Svartbäcken ursprungligen planerades och hur dess bebyggelse såg ut förr, för att sedan jämföras med hur området upplevs och ser ut idag utifrån främst ett boendeperspektiv. Kontakten med boende ska ge en beskrivning av hur området förändrats och varför denna förändring har skett, men för att få en tydligare bild av varför, så kommer även Uppsala kommuns resonemang kring området att undersökas. Genom att analysera de förändringar som skett över tid så hoppas jag att kunna dra en slutsats om huruvida området har genomgått en gentrifieringsprocess, hur boende resonerar kring detta och vilka bakomliggande orsaker som varit bidragande.

1.2 Frågeställningar

De frågor som ställts och ligger till grund för att besvara uppsatsens syfte är:

- *Hur har bebyggelsen i området förändrats över tid, vilka tecken finns det som tyder på en gentrifieringsprocess och vilka bakomliggande orsaker kan ha initierat denna process?*
- *Hur upplever och resonerar de boende kring förändringar av den befintliga bebyggelsen?*
- *Hur ser kommunens roll ut i de förändringar som området genomgått, hur resonerar de kring den bebyggelse som finns och kan de påskynda alternativt hindra en gentrifiering?*

1.3 Avgränsning

Den stadsdel som undersöktes i detta arbete är Svartbäcken som ligger i Uppsala, hela stadsdelen granskades dock inte utan fokus låg på egnahemsområdet¹ bestående av så kallade småstugor från slutet av 1930-talet och början av 1940-talet. Gällande begreppet gentrifiering så finns en hel rad teorier om detta fenomen. Begreppet gentrifiering talar om en social, eller socio-ekonomisk process men denna uppsats behandlar en slags materialisering av begreppet, det vill säga hur den tar uttryck och hur den syns i bebyggelsen i det undersökta området. Uppsatsen kommer endast att undersöka och analysera bostädernas yttre förändringar och åtgärder. De förändringar och renoveringar som skett inuti bostäderna, som även dessa skulle kunna påverka en gentrifiering kommer inte att behandlas. För att ta reda på hur kommunen resonerar kring området, så kommer detaljplanen från 2010 att användas samt en bygglovsarkitekt på Uppsala kommun att intervjuas. På grund av denna uppsats omfattning så finns inte möjlighet att intervjua fler personer än så.

1.4 Disposition

I uppsatsens andra kapitel beskrivs den *metod* som använts för att besvara uppsatsens syfte och frågeställningar. Där redovisas hur materialet till studien har samlats in, hur *urval* har gått till samt vilka för- och nackdelar som den valda metoden medför.

Sedan följer ett kapitel som redogör för uppsatsens *teoretiska utgångspunkter*, där innebörden av begreppet gentrifiering förklaras och på vilket sätt detta begrepp sedan används i uppsatsen samt vilka teorier som valts ut för att stödja det valda angreppssättet.

I uppsatsens fjärde kapitel beskrivs *Svartbäckens småstugeområde*. För att underlätta för läsaren att förstå hur förändringen sett ut fram till idag ges först en översiktlig beskrivelse av hur bebyggelsen var utformad för att sedan gå vidare till hur området ser ut idag. Vilken roll kommunen har i förändringen av området beskrivs också, då det redogörs för i vilken mån de ger bygglov för utbyggnad av husen samt varför de gör det. Den sista delen i detta kapitel behandlar hur de boende upplever sitt område och de förändringar som skett i bebyggelsen.

I det femte och sista kapitlet återfinns uppsatsens *slutdiskussion* av den valda metoden och det insamlade materialet. Här diskuteras svaren på uppsatsen syfte och frågeställning fram.

¹ Egnahemsområde syftar till en område bebyggt med egnahem. Egnahem är bostäder som byggts med stöd från den så kallade egnahemslånefonden. Denna infördes år 1904 på statligt initiativ och var till för att subventionera bostadsbyggande och möjliggöra för jordbrukare att stanna kvar på landsbygden genom att äga sin egen bostad. På detta vis hoppades man minska inflyttningen till städer och även emigrationen. Trenden spred sig sedan även in till städerna men det statliga lånet gick endast att få i områden som tillhörde staden men som ännu inte var stadsplanelagt. (Nationalföreningen mot emigration, 1915; Mannberg Wretin, 1996). När Svartbäckens egnahem och alltså även småstugeområdet byggdes fick kommunen gå in med kapital och borgen eftersom att området redan var stadsplanelagt (Mannberg Wretin, 1996).

2. METOD

Eftersom syftet med denna studie är att undersöka huruvida Svartbäckens småstugeområde genomgått en gentrifieringsprocess och detta genom hur bebyggelsen har förändrats över tid så kändes ett kvalitativt angreppssätt mest lämpligt. Den kvalitativa metoden brukar användas för att få en förståelse om något, i detta fall om hur området har förändrats, hur de boende ställer sig till det och varför det har skett. En kvantitativ metod hade istället använts för att undersöka en fråga om hur vanligt något är, då informationen som ofta efterfrågas i de fallen mer handlar om siffror och statistik. Undersökningen blir då ofta bredare, med tanke på att man behöver ha en stor urvalsgrupp för att kunna generalisera resultatet och komma fram till en slutsats (Bryman, 2009).

Insamlingen av material har i huvudsak skett genom intervjuer. Fem stycken intervjuer har genomförts, varav fyra med boende i området och en med en bygglovsarkitekt på Uppsala kommun. I texten har jag valt att referera till de boende som Intervjuperson 1, 2, 3 och 4 av konfidentiella skäl. Detta delvis på grund av att jag inte ville riskera att intervjupersonernas svar blev begränsade om de visste att hela namnen skulle skrivas ut, samt att en av intervjupersonerna uttryckte att denne inte ville ha sitt namn i texten, på grund av att det är så permanent. Det handlar alltså inte om att intervjupersonerna behöver vara helt anonyma och oidentifierbara utan snarare att de inte vill att namnen ska dyka upp i till exempel internetsökningar. Personligen så anser jag även att de inte behöver nämnas vid namn, då det inte är relevant för undersökningen. Bygglovsarkitekten på Uppsala kommun, svarar istället på frågor utifrån sin position som tjänsteman och kommer därför att nämnas vid hennes riktiga namn.

Att använda sig av intervjuer är bra för att få en djupare och mer detaljerad förståelse för det som undersöks, den intervjutyp som valdes är semi-strukturerad vilket gav mig som författare ett organiserat men samtidigt flexibelt sätt att intervjua på. I förväg hade en så kallad intervjuguide skapats, innehållande teman som var relevanta för de ställda forskningsfrågorna. Denna intervjuguide låg som grund för intervjun men gav ändå möjligheten att under intervjuns gång välja att ta bort eller lägga till frågor som det passade (Dunn, 2005). Det som sedan sades under intervjun spelades in på band eftersom att det underlättar för mig som intervjuare då jag istället kan fokusera fullt ut på samtalet och på informanten. Att inte behöva anteckna under intervjuns gång gör även så att den som intervjuar kan vara mer uppmärksam på det som sägs och vara en mer kritisk lyssnare. Ännu en fördel med inspelning av intervjun är att det finns mer tid att förbereda sig mentalt på vilken fråga som ska ställas närmast. Nackdelar med att spela in intervjun kan däremot vara att informantens svar blir annorlunda då bandspelaren påminner dem om den formella situation de är i (Dunn, 2005). Trots detta så valdes inspelning, då det kändes som att fördelarna trots allt överväger nackdelarna. Efter intervjun transkriberades inspelningen, vilket betyder att den formella intervju som skedde mellan författare och informant återskapades skriftligt (Dunn, 2005).

Det är vanligt att intervjuer kompletteras med andra metoder som både kan vara av kvalitativt eller kvantitativt slag för att ge ett sammanhang och stärka det intervjumaterial som samlats in (McDowell, 2010). I detta fall har intervjumaterialet kompletterats med

arkivmaterial i form av äldre stadsplaner och kommunala dokument. Arkivforskning handlar om att söka efter bland annat statliga och kommunala register och dokument som inte längre är aktuella och återfinns i allmänna arkiv. Det kan även handla om kartor, planhandlingar, och rapporter (Roche, 2005). Till denna uppsats har Stadsarkivet i Uppsala besökts för att ta del av de stadsplaner som gjordes när småstugeområdet i Svartbäcken kom till. För att få en känsla för hur området ser ut idag och få en bra grund till diskussionen kring en eventuell gentrifieringsprocess utfördes även en platsobservation i området. Kearns (2005) kallar en observation av en plats för kompletterande observation. Syftet med en sådan är att samla ihop mer förklarande och beskrivande information både innan, under tiden och efter en mer strukturerad form av datainsamling, som i detta fall innebar intervjuer och arkivmaterial. Det handlar om att få en känsla för området, och observationen gick ut på att se vilka likheter och olikheter området har idag jämfört med den ursprungliga planen från 1937. Hur ser husen ut idag, jämfört med förr? Vad har förändrats och vad har inte förändrats? Dessa frågor ligger till grund för att sedan kunna dra en slutsats om huruvida området har genomgått en gentrifiering. En viktig aspekt gällande observationer av detta slag är att det är forskaren själv som är redskapet. Det betyder att min bakgrund, mina erfarenheter och mina åsikter påverkar det jag ser, och även hur jag upplever och tolkar saker. Det som beskrivs i texten är vad jag ser och det är därför viktigt att vara uppmärksam på detaljer (Kearns, 2005). Detta är en av anledningarna till att jag även valt att fotografera en del av det jag beskriver utifrån min observation, och på så vis ge läsaren chans att se med egna ögon och göra en egen tolkning. De foton på hus i området, som syns och diskuteras i kapitel fyra har ingenting med intervjupersonerna att göra, utan är endast exempel på det som har setts och reflekterats över under observationerna. Fördelen med dessa var att trots stora förändringar så går ursprungshuset fortfarande att urskilja, vilket inte är möjligt på alla hus i området.

2.1 Urval och intervjupersoner

För de intervjuer som genomfördes med boende, användes målinriktat och snöbollsurval för att finna intervjupersonerna, eftersom att undersökningen skulle ske i ett specifikt bostadsområde i en specifik stadsdel. Målinriktat urval innebär att intervjupersonerna inte har valts ut på ett slumpmässigt sätt utan att endast personer som anses vara relevanta för forskningsfrågan ombeds ställa upp på en intervju. (Bryman, 2009). Snöbollsurval är också en metod som användes, det innebär att när jag hade fått kontakt med en boende så ombads den personen att tipsa om någon annan som han eller hon trodde skulle kunna tänka sig att ställa upp på en intervju (Bryman, 2009). I detta fall kom jag i kontakt med Intervjuperson 1, genom en släkting och hon tipsade mig i sin tur om Intervjuperson 2 och 4. Även Intervjuperson 3 kom jag i kontakt med via en bekant. De boende som har intervjuats, har alla olika yrken och har bott olika lång tid i området. Två av dem är män och två är kvinnor och de är alla i åldrarna 39-82 år.

Ytterligare en intervju bokades in med Menna Hagstroem som arbetar som bygglovsarkitekt på Uppsala kommun, även hon valdes ut genom målinriktat urval. Intervjun med henne genomfördes för att få en inblick i hur Uppsala kommun resonerar kring området och hur det kommer sig att bebyggelsen förändrats så pass mycket.

3. GENTRIFIERING

Nationalencyklopedins definition av fenomenet lyder: *Gentrifiering är en social förändringsprocess som består i att individer med hög socioekonomisk status flyttar till stadsdelar som traditionellt har dominerats av individer ur lägre sociala klasser eller från etniska minoriteter.* Precis som citatet antyder så innebär gentrifiering att det sker en så kallad statushöjning i ett område då personer ur en högre samhällsklass och vanligtvis med högre inkomster flyttar in. Detta leder ofta till högre bostadspriser och gör det svårt för den typ av personer som ursprungligen bodde i området att ha råd att bosätta sig där idag (Glass; 1964, Redfern 2003; Slater 2006; Jager 1986; Smith 1982).

Första gången någon talade om gentrifiering var under 1960-talet då Ruth Glass studerade hur arbetarkvarteren i London ”invaderades” av medelklassen, hur område efter område togs över och hur till sist hela den sociala karaktären hade förändrats (Glass, 1964). Det började med att medelklassen flyttade in i de tidigare arbetarkvarteren och rustade upp bostäderna. Detta ledde till en ökad attraktivitet och som i sin tur bidrog till högre bostadspriser. Detta spred sig sedan och det tog inte lång tid tills arbetarklassen var utbytt mot medelklassen (Glass, 1964). Ursprungligen syftade alltså begreppet gentrifiering till att medelklassen flyttar in i befintliga arbetarklassområden, renoverar bostäderna och tränger undan de som tidigare bott där. Slater (2006) anser att Glass definition av begreppet bör omprövas så att den även gäller nyproduktion. Han anser att den nyproduktion som sker på mark som ligger i områden som traditionellt sett har tillhört arbetarklassen men som får sådana höga priser att de inte har råd att bo där också bör ses som gentrifiering (Slater, 2006).

Det finns många olika tolkningar om hur och varför en gentrifiering sker. Enligt Smith (1982) grundar sig detta fenomen i ekonomiska aspekter och produktion, som har växt fram genom förändringar i den industriella strukturen och genom den avindustrialisering som skett i städerna. Smith ser gentrifieringen som en del av en omstrukturering av innerstadens områden, en slags stadsförnyelseprocess som är djupt rotad i den kapitalistiska samhällsstrukturen. Fenomenet gentrifiering styrs till stor del av kapitalismen då gentrifierade eller så kallade statushöjda områden lockar till sig både nya människor och nytt kapital (Smith, 1982). Satsningar i den byggda miljön och framför allt i bostäder sker oftast i samband med ägarbyten och ses som ett bra sätt att på längre sikt ackumulera kapital (Smith, 1982). Smith (1982) talar även om *uneven development*, med det begreppet menar han att samhällsutvecklingen sker olika fort och på olika sätt på olika platser. Markhyra eller markpriser är den faktor som påverkar detta mest, även om många andra faktorer också har en stor påverkan, så anser han att de flesta ändå grundar sig i priset på marken. Han för en diskussion om huruvida bra transportsystem är något som generellt sett gör områden mer attraktiva och som sedan i sin tur ökar priset på marken, sedan diskuterar han även för möjligheten till att det är tvärtom, att mark som är attraktiv och efterfrågad leder till att investeringar görs för att förbättra transporter och framkomligheten (Smith, 1982).

Jager (1986) anser att gentrifiering symboliserar medelklassens kamp åt två håll, att de genom renoveringar och arkitekturen kan skilja sig från arbetarklassen och samtidigt visa sin kandidaturlust till den dominerande klassen, det vill säga de rika. Han precis som många andra talar om *den nya medelklassen*, som skapat en konsumtionskrets där det estetiska, kulturella,

och mode är viktigt. Detta ger dem en viss status som sedan genom deras sociala styrka omvandlas till en standard, och på det viset exkluderar andra sätt att leva på (Jager 1986). Redfern (2003) anser också att grunden till gentrifiering är starkt kopplad till livsstil och konsumtion. Däremot så anser han att klass är ett ganska vagt begrepp som inte säger speciellt mycket om individerna som tillhör den. Han menar att klass endast är ett ekonomiskt begrepp och inte nödvändigtvis behöver säga någonting om en gemensam livsstil (Redfern, 2003). Uppkomsten till gentrifiering beror på att det finns en vilja i samhället att bekräfta eller skapa sig en identitet, en identitet som också utstrålar status (Redfern, 2003; Jager, 1986). Mode handlar idag inte bara om kläder och musik, utan även hur du bor. Hemmet representerar vem du är och används för att uppnå en viss status. Om en fastighet inte går att förbättra finns det ingen möjlighet till gentrifiering menar Redfern (2003). Äldre bostadsområden, det vill säga oftast de gamla arbetarklassområdena anses idag vara trendiga, troligtvis delvis på grund av att de ofta är i behov av en viss upprustning. Därmed ger det den som gentrifierar ytterligare en chans att anpassa bostaden efter eget tycke och smak, utstråla en viss status och även stärka sin identitet. Detta är något som i sin tur leder till en ökad efterfrågan vilket i sin tur leder till mer gentrifiering. Både den som gentrifierar och den som blir bortstött har dock ofta samma önskan att bo i ett hus som visar på status och som ger en bekräftelse på vem man är, den enda skillnaden mellan dem är att gentrifieraren har de medel som krävs för att uppnå detta mål (Redfern, 2003, s 2364).

Redfern (2003) menar även att vad som räknas som gentrifiering beror på flera olika aspekter, bland annat hur en person har skaffat sin bostad. Den som köper en bostad i ett område av tidigare låg status och sedan renoverar så att värdet höjs anses ofta vara en gentrifierare². Om det däremot är så att någon som tidigare haft tillhörighet till området ärver en bostad så anses denna person oftast inte vara en gentrifierare även om båda fallen ofta slutar i en gentrifiering, det vill säga att någon annan med lägre inkomst gått miste om möjligheten att bo just där. Redfern (2003) hävdar alltså att det inte är själva bortstötningen av någon av en lägre samhällsklass som är gentrifiering, utan själva reaktionen folk har till det som händer som definierar en gentrifiering. Redfern (2003) menar att gentrifieringen har två sidor. Att den å ena sidan bygger på oro över status och identitet, och å andra sidan bostäder som går att förbättra. Gentrifiering kan ses som en lösning för att minska denna oro, men genom att utnyttja den möjlighet som finns och att köpa och förbättra dessa bostäder så skapas istället en oro hos de som ursprungligen bott där, eller rent ut sagt ett hot mot deras status och identitet (Redfern 2003, s 2364). Om denna person då hade haft anknytning till området sedan tidigare skulle folk inte reagera lika starkt på det, det vill säga inte känna sig hotade av den förändring som sker och alltså inte längre kalla det för gentrifiering (Redfern 2003).

De teorier som tagits upp i detta avsnitt fokuserar främst på en slags materialisering av den sociala processen gentrifiering och används som grund i denna uppsats. De är utvalda för att stämma överrens med forskningsfrågan och ska ge en kunskap om hur det går att se om ett område eller en fastighet har genomgått en gentrifiering. Utifrån dessa och kunskap om hur området och dess bebyggelse såg ut när det byggdes jämfört med idag är förhoppningen att

² Med gentrifierare menas en person som gentrifierar eller bidrar till en gentrifiering. Exempelvis genom att investera i en fastighet, renovera mer än nödvändigt och bidra till att statusen i området höjs vilket i sin tur kan leda till att de mindre bemedlade inte har råd att bosätta sig där.

kunna dra en slutsats om huruvida Svartbäckens småstugeområde har genomgått en gentrifiering.

4. SVARTBÄCKENS SMÅSTUGEOMRÅDE

Området är beläget i Yttre Svartbäcken öster om Domarringens skola och bebyggelsen utgörs av egnahem i ett plan som uppfördes mellan åren 1939-1944. Under 1930-talets andra hälft ville den kommunala bostadskommittén skapa en bred tillgång på enfamiljshus som var tillgängliga för vanliga inkomsttagare, svaret på detta blev småstugan. Inspirationen till detta kom från de Stockholmska trädgårdsstäderna³ från 1920-talet där Stockholms Fastighetsnämnd hade prövat en ny typ av egnahem, bestående av mindre hus med standardiserade planer och mått. Genom att många hus producerades samtidigt och att de sammanfogades av monteringsfärdiga delar så kunde priserna pressas (Bergold, C.E och Lambert. L, 2004).

Området i Yttre Svartbäcken var efter Kungsgärdet och Almtuna det tredje området i Uppsala som byggdes enligt denna princip och den första etappen byggdes år 1939 och bestod av 68 tomter fördelat på fem olika kvarter (Bergold, C.E och Lambert. L, 2004). Under åren 1942-1944 byggdes områdets andra etapp som bestod av 58 nya småstugor.

4.1 Stadsplanen 1937 och revideringen 1940

När detta område ursprungligen planerades så var det specifikt angivet hur bebyggelsen skulle se ut. Enligt Förslag till Stadsplan för Yttre Svartbäcken i Uppsala 1936 så skulle området bebyggas med småstugor där varje tomt endast fick innehålla en huvudbyggnad och ett garage eller uthus. Några av de ytterligare kriterier som var uppsatta var att huset skulle vara i ett våningsplan, ha en max höjd på fyra och en halv meter, ett sadeltak med högst 30 graders vinkel och vara beläget minst fyra och en halv meter från tomtgränsen. Garage eller uthus kunde dock få byggas närmare tomtgränsen. Husen har även en vind, som det i planen anges att den inte får inredas. Varje tomt fick bebyggas till max en fjärdedel av tomtens totalyta. I denna plan var inga tomtgränser utritade utan endast kvartersindelningen (Förslag till stadsplan för yttre Svartbäcken i Uppsala, 1936). Detta planförslag fastställdes år 1937 (Dellbäck, Johansson, Lindroth 1991, s. 6). År 1940 reviderades den tidigare stadsplanen över Yttre Svartbäckens småstugeområde och bland annat gjordes en mer detaljerad plankarta av området där varje tomt ritades ut och en gång- och cykelväg samt ett mindre grönområde lades till (Förslag till ändrad stadsplan för yttre Svartbäckens småstugeområde i Uppsala, 1939).

³ Trädgårdsstäder tillhör den bebyggelse som var vanlig i början av 1900-talet. Inspirationen kommer från Ebenezer Howards ”The Garden City” som innebar att förena stad och landsbygd för att ge nytt hopp, ett nytt liv, en ny civilisation. Tanken var att varje hus skulle ha tillgång till en egen trädgård och att det skulle planeras in många grönytor, samt närhet till allt. Områdena eller städerna han talade om skulle vara småskaliga men mångfunktionella (Fishman 2012). Howard hade stora visioner och dessa genomfördes inte fullt ut i Sverige, men det finns många spår av hans idéer i den svenska bebyggelsen.

baseras på, bilder finns med för att underlätta för läsaren att hänga med i det som diskuteras men även för att lämna utrymme för den som läser att göra en egen tolkning.

När jag går i området idag, så känner jag igen mig utifrån stadsplanen från 1937. Jag tänker efter och inser att det faktiskt är väldigt mycket som går att känna igen från den ursprungliga stadsplanen. Det är ingen ny bebyggelse som skett runt området. Området består idag av samma fyrkantliknande form med lite lätt krökta gator som syntes på bilden i föregående kapitel, precis som stadsarkitekten Gunnar Leche ritat det. Området är inringat, med Domarringens skola på ena sidan längs Swedenborgsgatan, Tunåsen vid Stenkilsgatan, på den sida som ligger mot staden till, flerfamiljshusen längs Ingvarsgatan och på områdets sista sida, bakom Ynglingagatan, ligger skogen och sedan en större väg. Den gång- och cykelväg som lades till i och med revideringen av Stadsplan för Småstugeområdet i Yttre Svartbäcken 1940 går fortfarande rakt igenom området och på kartbilden nedan ses den som Lagmansgatan. Intill Lagmansgatan återfinns även den grönyta och de träd som också planerades in i samband med revideringen.

Jag går vidare, och försöker fokusera mer på husen och lägger märke till att många av dem måste ha förändrats en hel del. Precis som beskrivit tidigare så var alla husen ursprungligen i en rektangulär form och väldigt små. Idag är så inte fallet. Väldigt få hus ser ut att vara i dess ursprungliga storlek och form. Många av husen har vinklar, åt alla möjliga håll och ser ut att ha byggts till ganska ordentligt, vilket är något som enligt Jagers och Redferns teorier skulle kunna vara ett tecken på att en gentrifiering har skett (Jager 1986; Redfern 2003). Även enligt Smiths och Glass teorier så skulle denna tolkning kunna göras eftersom att de menar på att hus som renoveras och byggs om ökar i värde och bidrar till en gentrifiering (Smith 1982; Glass 1964).

Figur 4.3.1 Kartbild över Svartbäckens småstugeområde.

Källa: www.eniro.se, Redigerad: Matilda Svahn

På kartbilden ovan syns de fastigheter som ingår i småstugeområdet, och här kan man ana de förändringar som merparten av fastigheterna har genomgått. Det är inte många av husen som idag inte är utbyggda och har kvar den ursprungliga rektangulära formen.

*Figur 4.3.2 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde
Foto: Matilda Svahn 2013-11-23*

Ett av de hus jag passerar längst gatan är det på bilden ovan, som vad jag kan se inte verkar utbyggt i någon större utsträckning. Det som gör att huset skiljer sig från den ursprungliga planen är att det har en altan utbyggd, vilket husen inte hade från början enligt Stadsplanen från 1937. Annars är detta hus ett av de som är sig ganska likt, med en bostadsvåning, källare under och ett sadeltak som ser ut att vara i cirka 30 graders vinkel.

*Figur 4.3.3 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde
Foto: Matilda Svahn 2013-11-23*

Huset på bilden ovan är ännu ett av de hus som ligger i området och som passerades under observationen. Det är enkelt att urskilja den del som varit ursprunglig, den rektangulära delen till höger och sedan till vänster går det att skymta den del som byggts till. Det sneda taket på utbyggnaden och fönstren är inget som är typiskt för dessa hus från början utan ser mer ut som en modern typ av funkisstil. Utbyggnaden ligger även för nära tomtgränsen om man ser

till de kriterier som sattes upp när området var nytt. De förändringar som detta hus genomgått, och den renovering som skett skulle kunna tyda på en gentrifiering i enlighet med Redferns teorier (2003). Huset har rustats och byggts till men inte på det mest naturliga sättet, det ser ut som ett ställningstagande, som om att det ska representera en specifik stil eller en status vilket känns igen i både Jagers (1986) och Redferns (2003) teorier om gentrifiering.

*Figur 4.3.4 Fotograf av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde
Foto: Matilda Svahn 2013-12-05*

När huset som syns på bilden ovan passerades under observationen reagerade jag över att det var högre än nästan all av den övriga bebyggelsen i området. Taket är höjt för att kunna inreda övervåningen. Ett hus som detta är något högre än vad som är tillåtet enligt den äldre planen och bör nog även räknas som 1,5 plans villa, vilket inte stämmer överens med de äldre bestämmelserna från 1937 och 1940 som beskrivs tidigare i kapitlet. Fönstren som syns, ser ut att vara så gott som ursprungliga, däremot har de satt in en altandörr, vilket inte fanns från början. På gaveln på övervåningen syns ett större fönster som ser ut att gå från golv till tak, vilket inte heller är typiskt för hus som dessa. I enlighet med både Glass (1964) och Smith (1982) så kan en större yta och en renoverad bostad leda till högre priser på bostaden som i sin tur försvårar för de med en lägre inkomst att bosätta sig där.

Figur 4.3.5 Fotograf av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde

Foto: Matilda Svahn 2013-12-05

På bilden ovan syns det ursprungliga huset till höger och sedan har huset byggts ut på vänster sida. Sadeltaket, den höga källarsockeln och entréns enkla design är typiskt för hus från denna tidsperiod. På sidan av huset är de fönster som satts in och den utbyggnad som gjorts däremot inte i enlighet med husets ursprungliga utseende. De som bor här har byggt ut huset och troligtvis gjort om det efter sin smak, något som är ett tecken på, eller i längden bidrar till en gentrifiering i enlighet med både Smiths (1982), Glass (1964), Jagers (1986) och Redferns (2003) teorier. Huset ligger även närmare tomtgränsen än vad som var tillåtet enligt den ursprungliga planen för området.

Sammanfattningsvis så har bebyggelsen i området förändrats ganska mycket. De hus som diskuteras i texten är endast exempel på det som har observerats. Ytterst få, om ens något hus är helt ursprungligt, sett till både storlek, färg, form och fönster. Det är inte många hus i området som lever upp till de kriterier som sattes upp från början, så synen på området har kanske förändrats. Många av de förändringar som observerats upplevs som mer än bara renoveringar för att upprätthålla en normal standard, utan kan ses som ett ställningstagande, eller att de som bor där har satt en personlig prägel. Detta område var till en början homogent där all bebyggelse var relativt lika, idag är så inte fallet. Det som tyder på en gentrifieringsprocess enligt Smiths (1982) teorier är att husen idag är större och på det viset blir dyrare, men också det faktum att de inte längre är likadana utan representerar de boendes stil och smak är något som kan ses som tecken på en gentrifiering i enlighet med Redferns (2003) och Jagers (1986) teorier. Även Glass (1964) menar på att bostäder som renoveras kraftigt ökar i pris och bidrar till att en annan grupp av människor får upp ögonen för området, vilket leder till att områdets sociala karaktär förändras.

4.4 Detaljplanen 2010 och bygglov

Denna del av arbetet redogör för hur Uppsala kommun idag resonerar kring Svartbäckens småstugeområde utifrån Detaljplanen från 2010 och den intervju som gjorts med en av deras bygglovsarkitekter.

År 2009 antog byggnadsnämnden i Uppsala en ny detaljplan för småstugeområdet och år 2010 vann den laga kraft. Syftet med planen var att ge alla fastigheter samma byggrätt, då det upplevdes att stadsplanen från 1940 var begränsande på det viset att stora delar av tomten bestod av prickmark, vilket innebär att den inte får bebyggas. På kartbilden i avsnitt 4.1 så syns det att de olika tomterna har olika stor andel prickmark, vilket betyder att alla inte haft samma byggrätt tidigare. I den nya detaljplanen nämns även att de tillbyggnader som gjorts hittills i detta område har stridit mot den gällande planen. Om planen från 1940 hade fortsatt att gälla så skulle det inte längre finnas möjlighet att bygga ut dessa hus (Detaljplan för Norra Svartbäcken 2010). Jämfört med den plan som tidigare fanns för området så är denna detaljplan mer fri och tillåter utbyggnad av husen i större mån, även om resultatet ändå leder till att kraven för övriga åtgärder i området skärptes för att minska risken för att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljön ska gå förlorad. Trots detta ska planen ändå lämna utrymme för en viss möjlighet till utveckling (Detaljplan för Norra Svartbäcken 2010). Hagstroem som är bygglovsarkitekt på Uppsala kommun berättar att anledningen till att den tidigare planen inte följts kan bero på att det tidigare fanns möjlighet till att ge dispens, för det mesta faktiskt, men att detta försvårades när PBL⁴ kom till år 1987. Efter år 1987 var det endast tillåtet att göra en mindre avvikelse från planen vilket var en avvägning som de tjänstemän som hanterar bygglov gör utifrån de bestämmelser som finns och hur området ser i dagsläget. Att ett områdes karaktär redan har förändrats, eller att många bygglov tidigare har beviljats kan leda till att fler bygglov släpps igenom, speciellt om den gällande planen är gammal. En ny uppdaterad detaljplan som vunnit laga kraft genom en demokratisk process är svårare att frångå (Intervju, Hagstroem).

De kriterier som bland annat sattes upp i den nya detaljplanen är att husen ska bestå av en våning, de får ta upp som mest 25 % av tomtens yta och ha en taklutning på högst 30 grader. Vilket stämmer ganska bra överens med de krav som fanns i ursprungsplanen från 1940 (Förslag till Ändring av Stadsplan för Småstugeområdet i Yttre Svartbäcken 1939). Huvudbyggnader och komplementbyggnader ska enligt den nya detaljplanen placeras minst tre meter från tomtgräns, men kan efter en särskild prövning få placeras en meter från tomtgränsen (Detaljplan för Norra Svartbäcken 2010). En sådan särskild prövning skulle exempelvis kunna handla om tillstånd från grannar (Intervju, Hagstroem). Det har även införts en så kallad utökad lovplikt, vilket innebär att det krävs tillstånd för byte av fasadmaterial, omfärgning av fasad och byte av takmaterial för att bättre skydda områdets kulturhistoriska värde (Detaljplan för Norra Svartbäcken 2010).

Sammanfattningsvis så har den tidigare planen inte följts, och att ju fler bygglov som beviljats trots avvikelser från planen, desto svårare har det varit att neka. De dispenser som varit möjliga att få innan införandet av PBL kan utifrån det Hagstroem berättar vara något som satt en slags praxis för området. Det kom sedan en ny detaljplan år 2010, där man återinförde flera av de kriterier som sattes upp redan år 1940, vilket ansågs viktigt för att

⁴ PBL är en förkortning för Plan- och bygglagen.

bevara den kulturhistoriska miljön. Kommunen anser att området är värt att bevaras så gott det går samtidigt som de minskat den prickade marken för att ge alla lika bygg rätt. Enligt de teorier som denna uppsats bygger på så är utbyggnad och större förändringar av husen något som kan ses som ett tecken på gentrifiering (Redfern 2003; Glass 1964; Smith 1982; Jager 1986). I enlighet med dessa teorier så skulle syftet med denna plan alltså delvis kunna bidra till en gentrifiering, även om det faktum att det är mindre fritt hur huset ska se ut även talar emot detta.

4.4.1 En bygglovsarkitekts syn på utbyggnationer och processen gentrifiering

Idag är det en generationsfråga, att man bor större och det är därför många av husen i området byggs ut (Intervju, Hagstroem). Hon berättar att det förr bodde många i småstugorna men att kraven idag har förändrats:

Husen är väldigt små, så en viss tillbyggnad måste ändå ske, om det ska kunna vara barnfamiljer i det här området. Är det ett riktigt värdefullt område så ska utbyggnader inte synas från gatan. När man tillåter sådana här saker så kanske områdets kulturhistoriska värden minskar, men det kanske ändå är något som samhällsutvecklingen tycker ska ske, då man kanske tycker att det är viktigare att det är flera barnfamiljer som kan bo här i området.

Hagstroem menar alltså att husen behöver byggas ut, för att barnfamiljer idag ska kunna bo där. Hon har tidigare nämnt att det är en generationsfråga, att det idag finns ett behov eller en tanke om att större ytor behövs. Enligt Jagers (1986) teorier så kan det handla om den standard som satts av den nya medelklassen och som i dagens samhälle ses som ett måste. Hagstroem beskriver även den avvägning som finns, att dels ge möjligheten för utbyggnationer men samtidigt försöka bevara områdets kulturhistoriska värden. I den avvägningen så väger utvecklingen, det vill säga de krav som idag finns av människor gällande bostadens storlek lite tyngre än att bevara området precis som det alltid varit. Hon berättar att det är politiskt, att man vill tillfredsställa folk genom att låta dem bygga ut (Intervju, Hagstroem).

Hagstroem upplever att ett områdes karaktär och värde till stor del handlar om hur bra en tillbyggnad är, det är inte alltid statusen i ett område höjs i och med utbyggnader av husen. Finns det en viss stil i ett helt område så kan en felaktig utbyggnad sänka en fastighets värde. Däremot anser hon att som i detta fall där området ligger relativt centralt i Uppsala, är husen mycket mer värda och en större yta leder i det fallet till att en större krets kan köpa då de är villiga och har resurserna att betala mer (Intervju, Hagstroem). Detta område har ett så pass bra läge att en ful utbyggnad i detta fall inte påverkar priset mycket, utan att den större ytan värderas högre (Intervju, Hagstroem). Det innebär att utifrån det hon berättar och i enlighet med Smiths (1982) teorier så bidrar detta till en gentrifiering och visar även på att det finns en relation mellan hur bygglov hanteras och gentrifiering.

När det gäller begreppet eller benämningen gentrifiering så är det inget Hagstroem är bekant med, däremot känner hon väl till den process som benämningen syftar till. Hon beskriver att hennes uppfattning är att processen inte alltid behöver leda till att ett områdes karaktär förändras utan ibland faktiskt leder till att fastigheter istället återställs, till sitt

ursprungliga skick. Däremot så säger hon också att hon då kanske inte syftar till denna typ av område utan främst ännu äldre fastigheter med mer utsmyckningar och äldre arkitektur. Hennes uppfattning är att alla faktiskt inte har råd att bygga ut på ett sätt som tar tillvara på den ursprungliga karaktären.

4.5 Intervjuer med boende

Intervjuer har skett med fyra boende i området för att få en insikt i hur de upplever sitt område samt de förändringar som skett. Utifrån det som de berättar och den observation som gjorts i området är förhoppningen att kunna dra en slutsats om huruvida området har genomgått en gentrifieringsprocess. Samma intervjuguide har legat till grund för alla intervjuer men sedan har vissa följdfrågor ställts till de olika personerna baserat på de svar som de gett. De fyra intervjuerna kommer att redovisas var för sig för att sedan sammanfattas och diskuteras i slutdiskussionen.

4.5.1 Intervjuperson 1

Intervjuperson 1 är 68 år, har bott i området i ungefär 22 år och flyttade till området när barnen var på väg att flytta hemifrån. Det som lockade henne till området var att det låg centralt, men samtidigt så nära naturen. Det är gång- och cykelavstånd överallt, bilen behöver knappt användas till annat än inköp av mat. Intervjuperson 1 berättar även att huset var alldeles ypperligt för henne och hennes make när de flyttade dit. Deras hus är ett av få hus i området som inte är utbyggt, det är 67 kvadratmeter stort plus källare. För dem så var det alldeles lagom storlek. Områdets karaktär beskriver hon som småskaligt, med närhet till allt. Idag finns boende i alla åldrar representerade i området, men hon anser även att det är ett generationsskifte på gång i området och att det främst är barnfamiljer som flyttar in. På frågan om hon upplever att det finns några nackdelar så säger hon först nej, men allt eftersom intervjun fortgår så framkommer något som kan upplevas som en nackdel:

Som det ser ut idag så finns det alla åldrar, men det som händer nu är ju att det är mest barnfamiljer som flyttar in, och sådana som har lite bättre ställt upplever jag. Nu är ju husen uppe på 4,5[miljoner kronor] och över det. Så det kan väl vara en nackdel, för det är ju trots allt arbetarbostäder från början. Så det kan väl vara en nackdel att det blir så. Men det är inget som man upplever som nackdel idag, för det är trevliga människor och det är så till vida, men det är roligt tycker jag när det är alla åldrar. Det tycker jag är kul så att det blir lite liv. Och barnen träffar gamla människor, det är många barn som inte träffar äldre människor. Men jag tycker att det är ett bra område, nackdelen är att det kommer bli segregerat, mera rika, eller högre medelklass kanske man ska säga, rika kanske inte är rätt ord, men det kan väl vara en nackdel tycker jag.

Intervjuperson 1 upplever alltså att området förändrats på ett sätt som stämmer överrens med Glass (1964) definition av gentrifiering. Att det verkar pågå en förändring i området, där priserna ökar och folk som har det lite bättre ställt flyttar in skulle i enlighet med Smiths (1982) teorier kunna betyda är en del av en stadsomvandling som gentrifieringen grundar sig i. I övrigt så tycker Intervjuperson 1 inte om den utbyggnad som skett i området, utan tycker att byggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret har släppt igenom alldeles för mycket.

Något som hon själv säger påverkar hennes åsikter är hennes bakgrund som byggnadsingenjör samt hennes intresse för historia. Intervjuperson 1 värderar den småskalighet som området haft och anser att man bör bevara det så gott det går. Att husen är små och att en viss utbyggnad av husen behövs för att en familj ska kunna bo i området, förstår hon, men samtidigt så önskar hon att det fanns högre krav på hur det ska genomföras för att inte förstöra kulturmiljön. Utbyggnad av husen anser hon bör ske bakåt, så att den ursprungliga gatubilden inte förstörs och att det ser någorlunda enhetligt ut. Intervjuperson 1 berättar även att flera hus som har renoverats i området har förändrats mycket, man har bytt panel på huset, satt in runda fönster eller fönster som går från golv till tak och detta anser hon inte bör få göras. Hon upplever att förändringar som dessa inte hör hemma i ett område som detta och att de därför bör begränsas. Utifrån Redferns (2003) och Jagers (1986) teorier skulle denna typ av åtgärder kunna handla om att förändra bostaden så att den representerar en viss stil och status som de boende vill uppnå och därmed också vara ett tecken på att en gentrifiering äger rum. Glass (1964) menar i sina teorier att renoveringar ökar bostädernas värde och på sikt kan leda till att personer ur en lägre samhällsklass inte längre kan bosätta sig i området.

4.5.2 Intervjuperson 2

Intervjuperson 2 är 82 år gammal, och var 11 år gammal år 1942 när hans pappa fick tag i en tomt i området och började bygga ett eget hus. De hade redan år 1939 sett områdets första etapp när familjen var ute och åkte skidor, och tyckte att det såg så fint ut, så när det sedan blev klart att en till etapp skulle byggas så ”slog de till”. Intervjuperson 2 berättar att tomten och huset på två rum och kök totalt kostade 16 000 kronor på den tiden. Hans pappa tjänade inte mycket så två rum och kök på 54 kvadratmeter fick duga åt familjen på fem personer. Grunden till huset grävde han själv fram medan hans pappa låg inkallad i kriget och endast kom hem på helger. Huset kom sedan i byggsatser och familjen fick hjälp av pappans släktingar för att bygga ihop det. Grunden hade han och hans pappa murat själva. År 1976 köpte Intervjuperson 2 huset av sin pappa, och sedan 1978 har han och hans fru bott där tillsammans. Han beskriver områdets karaktär som centralt och nära till aktiviteter i skog, förr när han var yngre, var det bara att sätta på skidorna och åka ut i skogen. Allt är nära och bra, förutom bussen, det är en nackdel för äldre menar Intervjuperson 2. Då behöver han gå ända ut till Svartbäcksgatan och det är för långt. Han upplever inte att området har förändrats speciellt mycket över tid, det är att det idag är asfalt på gatorna istället för grus. Det är mest husen som förändras säger han, många yngre flyttar till området och de vill ha sin egen stil.

År 1977 innan han och hans fru flyttade in i huset så byggdes det ut, ytan fördubblades till 110 kvadratmeter. Att Intervjuperson 2 tog över huset efter sin far och sedan byggde ut det, betyder i enlighet med Redferns (2003) teorier att han inte räknas som en gentrifierare. Eftersom att han vuxit upp i området så bör reaktionen av hans utbyggnad inte bli lika stark som om han hade köpt huset utan att ha haft en tidigare koppling till området. Redfern (2003) påstår i sina teorier att det inte är själva bortstötningen eller undanträngningen av någon ur en lägre samhällsklass som definierar gentrifiering utan hur folk reagerar när det sker. Intervjuperson 2 berättar att på den tiden när han skulle bygga ut huset så gick det bra att få bygglov men att det tog lite tid. Det fanns även vissa begränsningar, som att man till exempel inte fick ändra på fönster och färger på husen och liknande. Sedan avslutar han med att

tillägga *men det släppte ju undan för undan vet du så nu får de ju, nu gör de ju allt möjligt här med kåkarna*. Intervjuperson 2 menar alltså att det förr var striktare med vilka åtgärder som fick göras i området, men att det sedan släppte och att det blev mer fritt. Intervjuperson 2 berättar att det idag finns hus i alla möjliga olika färger och former, med både stora, små, fyrkantiga och runda fönster. Han beskriver att det finns knappt några arbetare kvar i området och att det nog inte finns en ”kåk” som inte är ombyggd. Många har byggt om flera gånger, och det är stor omsättning på husen, de byter ägare ofta upplever Intervjuperson 2. Smith (1982) menar i sina teorier att gentrifiering ofta äger rum i samband med ägarbyten, vilket i detta fall kan stämma överrens med det som Intervjuperson 2 beskriver. Även det faktum att husen byggs om och att utseendet på huset och dess karaktär förändras är något som utifrån Redfern (2003) skulle kunna tolkas som ett tecken på en gentrifiering.

Intervjuperson 2 berättar även att han upplever att det är bra att husen byggs om, då det är trevligt med förnyelse. Han verkar inte ha några större problem med att acceptera den fysiska förändring som sker i området. På frågan om han önskar att det var något man borde ha tänkt på när husen byggts om, lite tydligare riktlinjer på vad som får och inte får göras till exempel blev svaret följande:

Ja mig gör det inget att, jag tycker det är rätt så kul att se hur dem.. hur olika idéer folk har. Det finns ju dem vettu som har flyttat hit här nyligen och kåken är inte så ja kanske är 5-6 år sen de renoverade, böt fönster och grejade, så kommer nytt ungt folk och nej så här vill vi inte ha det och så kan de byta ut och greja. Ja de gör om hela kåken igen. De har ju egen smak.

Intervjuperson 2 upplever alltså inte att det är något problem att husen renoveras på olika sätt, han tycker mest att det är bra med förnyelse och roligt att se hur kreativa folk är. Det han beskriver om att de flesta som flyttar in renoverar huset trots att det nyligen är gjort, är något som stämmer in på Redferns (2003) teori om gentrifiering. Där handlar det om att huset ska passa de som bor där, representera dem och deras smak och inte bara uppfylla en modern standard, vilket känns igen i det som Intervjuperson 2 upplever i sitt bostadsområde. Han antyder även precis som Intervjuperson 1 att det är ett generationsskifte på gång, det är mest unga som flyttar in nu för tiden och att de även är de yngre som renoverar mest. Smith (1982) beskriver i sina teorier att förbättringar och investeringar som leder till gentrifiering ofta sker i samband med ägarbyten, vilket i detta fall stämmer in på det som de boende upplever.

4.5.3 Intervjuperson 3

Intervjuperson 3 är 39 år gammal och har bott i området i 5 år och berättar att det som lockade honom var att det är citynära med bra skolor och många barn i området. Det är helt enkelt ett centralt villaboende med bra gemenskap. Han beskriver även att områdets karaktär förändrats i och med det generationsskifte som ägt rum under 2000-talet. Många av de äldre som tidigare bott i området har idag flyttat, och av de som flyttar in idag uppskattar han att cirka 95 % är barnfamiljer. På frågan om han upplever några nackdelar med området så säger han först nej, sedan menar han att det kan vara personliga nackdelar som att det finns ganska starka regler och detaljplaner som säger vad man får och inte får göra i de här äldre egnahemsområdena. Han berättar även att de förr var ganska frikostiga med bygglov i området, på gott och ont, men att det nu i och med detaljplanen 2010 har slagit om till att vara ganska strikta regler på

vad som får göras. Intervjuperson 3 upplever att området har förändrats under tiden han bott där, han säger att det idag inte finns många orörda hus kvar i området, och att under hans fem år i området så har det skett stora förändringar i bebyggelsen. Det har varit många stora renoveringar och projekt, åker man igenom området en sommardag så är det alltid något projekt på gång menar han. Han menar också att detta beror på att den äldre generationen, som bodde där tidigare, inte har gjort speciellt mycket. Utifrån Smiths (1982) teorier skulle man kunna påstå att det idag finns en annan syn på bostaden och att detta beror på kapitalismen, de nya som flyttar in i området ser det som en investering och tar med sig ett stort kapital. Detta kapital används för att rusta upp och bygga ut husen så att de representerar ägarnas stil, smak och den identitet de vill visa utåt precis som Redfern (2003) antyder i sina teorier om gentrifiering. Renoveringar som dessa leder allt som oftast till högre bostadspriser och medför en slags statushöjning av området enligt både Glass (1964), Redferns (2003), Jagers (1986) och Smiths (1982) teorier.

Intervjuperson 3 berättar att även han renoverat sitt hus, de har valt att bevara husets karaktär och den äldre charmen och har egentligen bara gjort en ”modernisering”. Sedan har de även byggt till en våning, som såklart är ny men som han berättar att de ska försöka inreda i en äldre stil. Han berättar att det gick att få bygglov för en till våning med förra detaljplanen men att det idag inte längre är möjligt. Hans teori är även att den nya detaljplanen skapades just på grund av att det blev ett sådant ramaskri när folk byggde upp en våning då många inte tyckte att detta motsvarade som det sett ut hittills i området. Intervjuperson 3 menar att han kan förstå att vissa reagerar när en våning byggs till men påpekar även att det varit ganska lössläppta regler tidigare och att många av husen inte har följt alla konstens regler då utbyggnader över prickmark har skett och mycket annat. Intervjuperson 3 berättar även att han är för år märkt av en förändring i området:

Statusen i området har ju gått upp för varje år för att nu ligga liksom, ja väldigt högt upp, i och med att du får betala enorma pengar för egentligen orenoverade fastigheter här som inte är utbyggda och ännu mer för de som är tillfixade och ombyggda så idag kan inte vem som helst köpa här och som sagt det är ett visst klientel här och man skyddar sitt område och det blir mer och mer kvalitet och statusen är hög idag.

Att intervjuperson 3 upplever att områdets status har höjts, är alltså något som skulle kunna tyda på en gentrifiering av området. Han beskriver att även orenoverade fastigheter i området idag är väldigt dyra, vilket enligt Smiths (1982) teorier skulle kunna förklaras genom områdets läge i nära anslutning till staden, med bra transportmöjligheter som leder till höga markpriser och att det på så vis ses som en bra investering. I enlighet med Redferns (2003) teorier skulle dessa i princip orenoverade fastigheter kunna ses som extra tilltalande just på grund av att det finns ett stort utrymme för att sätta sin egen prägel på bostaden och anpassa den så att den representerar köparen. Då detta bostadsområde från början var till för arbetarklassen, och för de mindre bemedlade så är det faktum att Intervjuperson 3 upplever att vem som helst inte längre kan bo i området, något som skulle kunna ses som en gentrifiering i enlighet med både Glass (1964), Redferns (2003), Jagers (1986) och Smiths (1982) teorier.

4.5.4 Intervjuperson 4

Intervjuperson 4 är 41 år, hon och hennes make flyttade till området år 2003, det vill säga för 10 år sedan. Idag har de bildat familj och bor i huset tillsammans med sina två barn. De skulle egentligen bygga ett stort eget hus på landet men fick av en slump syn på ett hus i Svartbäckens småstugeområde, som de bestämde att de skulle titta på. De skulle absolut inte ha ett sådant för det var inte alls vad de var ute efter men bestämde sig ändå för att åka och titta. När de väl fick se huset så var det något speciellt med det, det hade en charm som båda föll för. Det var absolut inte planlösningen, men något med tomten eller området. Det som tilltalade dem var att det var småskaligt, och hade en speciell charm. Något som också lockade dem var att det låg så pass nära staden samtidigt som närheten till naturen finns. Intervjuperson 4 berättar att fem minuters promenad härifrån så är man på landet, något som hon tycker är *jättehäftigt och uppskattar enormt mycket*. Även närheten till skolan är något som hon värderar högt. På frågan om hon upplever några nackdelar med området så svarar Intervjuperson 4 att det är rätt litet och tomterna är små och att det är en ganska strikt och styrd detaljplan över området. Sedan fortsätter hon och berättar att det faktiskt också är tur att det är styrt då det faktiskt inte går att slänga upp vad som helst på tomterna i ett område som detta. Hon upplever det som positivt att det finns en vision om att ursprungshuset ska bevaras eller åtminstone synas även om huset byggs till. När Intervjuperson 4 ombeds att beskriva områdets karaktär så beskriver hon att det är ett område med *småhus som sväller*. Hon berättar att det knappt finns ett enda hus idag som inte är utbyggt och att det har hänt något i nästan varje fastighet. Hon beskriver även området som stadsnära och naturnära. Intervjuperson 4 menar att det är en ganska blandad miljö, där det från början när de flyttade in inte fanns speciellt många barnfamiljer men att det under dessa 10 år som de har bott där har skett ett påtagligt generationsskifte. Intervjuperson 4 var till en början orolig för att många barnfamiljer skulle dra sig för att flytta till området på grund av husens storlek, men har insett att i och med att det skett ett generationsskifte så är större delen av de som flyttar in faktiskt just barnfamiljer. Hon menar även på att områdets läge i staden, med närhet till allt troligtvis är anledningen till att folk kompromissar lite med boendeytan.

Intervjuperson 4 upplever att området har förändrats en hel del under den tiden hon har bott där, inte bara gällande det tidigare nämnda generationsskiftet men även om man ser till bebyggelsen.

Ja, det har ju hänt, om man tänker sig utbyggnationer så har det ju hänt massor de senaste 10 åren. Det har kommit upp en extra våning höll jag på att säga på några hus och det har, en del ser ut som nyfunkisstilsvillor. Det har hänt rätt mycket med bebyggelsen här. Stora fönster och det är inte de små stugorna längre, utan det har hänt rätt mycket på den fronten och det är väl tidens vingslag på något sätt att området utvecklas också. Det tror jag beror mycket på att det är generationsskiftet med barnfamiljer som flyttar in och vill ha mer utrymme som gör det.

Det har alltså hänt mycket med bebyggelsen i området under de senaste åren och det är många av husen har byggts om och byggts till. Att husen byggs om och byggts till är något som Smith (1982) i sina teorier menar är ett tecken på en gentrifieringsprocess, han menar även att det oftast sker i samband med ägarbyten, vilket i detta fall stämmer överrens med det som

Intervjuperson 4 berättar om områdets generationsskifte. Intervjuperson 4 anser ändå att de förändringar som skett i området måste ses som bra, då hon anser att i dagens läge så är det inte många som kan bo i dessa småstugor. Det finns helt enkelt högre krav på boende idag än förr, vi är helt enkelt bortskämda idag säger hon, något som i enlighet med Jagers (1986) teorier skulle kunna relateras till den standard som framtvings av den nya medelklassen.

Intervjuperson 4 och hennes familj hoppas själva på att få bygga ut huset så att barnen kan få varsitt rum, och väntar just nu på att få igenom bygglov. Hon berättar också att barnens kompisar när de kommer på besök reagerar över att hennes barn delar rum, vilket tyder på att det är något som tas för givet idag, en slags standard som stämmer överrens med Jagers (1986) teorier.

Deras utbyggnad är uppritad av en arkitekt som var väldigt noga med att bevara det befintliga och att det skulle passa in i den ursprungliga miljön. Själva menar hon att hon egentligen inte har så mycket åsikter gällande husets utsida, men säger även att om de ville ha den här funkisstilen som vissa andra i området har skapat så skulle de nog kanske ha bosatt sig i ett nybyggt område istället. Hon anser ändå att man i ett sådant här område bör bevara *det gamla 40-talsstuket*, den ursprungliga delen av huset bör fortfarande synas efter en utbyggnad. Intervjuperson 4 anser alltså att det i ett område som detta, där alla hus varit relativt lika och är uppförda under samma tidsperiod så är det mest lämpligt att husen trots ombyggnationer ska ha en tidsenlig arkitektur. På frågan om vad de skulle göra om bygglov inte går igenom svarar hon att de i så fall skulle få rita om. En utveckling av frågan, till om de skulle bo kvar i området även om de inte fick bygga ut alls, leder till svaret att de bor där på grund av läget och att de helt enkelt skulle få tränga ihop sig om det skulle bli så.

Intervjuperson 4 berättar även att hon märkt av den statushöjning som skett i området under den tid som de bott där och berättar att de idag aldrig skulle ha råd att bosätta sig i området. Även om priserna gått upp mycket överallt så menar hon även att som läget är idag så hade de fått bosätta sig någon helt annanstans. Detta tyder på att området genomgår en förändring, inte bara sett till bebyggelsen utan även den sociala karaktären. Med utgångspunkt i Glass (1964) teorier så pekar detta på att det faktiskt pågår en gentrifieringsprocess i detta område.

5. DISKUSSION

5.1 Slutdiskussion

Utifrån den arkivforskning, observation och intervjuerna som gjorts så går det att konstatera att områdets bebyggelse har förändrats en hel del över tid. Själva området i sig är sig väldigt likt, men som sagt husen har förändrats ganska ordentligt. De har gått från att vara småstugor i rektangulär form med ett bestämt och relativt enhetligt utseende genom området till att idag vara väldigt olika varandra. Storleken och placeringen på tomten har även den förändrats, från början fanns krav på att husen till exempel endast fick uppta 25 % av tomtens yta och att det inte fick ligga för nära tomtgränsen. Dessa kriterier stämmer inte in på den bebyggelse som finns i området idag, även om detaljplanen från 2010 återigen har satt upp det som krav. Enligt den nya detaljplanen har de utbyggnader och förändringar som skett i området

egentligen inte varit tillåtna enligt tidigare gällande plan. Hagstroem menar på att anledningen till att detta skett är att det förr gick att ge dispens för det mesta men att detta försvårades år 1987 när PBL infördes. Men de utbyggnader som skett innan dess, har sedan skapat som en praxis, som bidragit till att ännu fler bygglov beviljats. Utifrån det Hagstroem berättade uppfattar jag det som att om en plan är väldigt gammal så väger områdets karaktär för stunden tyngre när ett beslut om bygglov ska fattas. Detta är en av de faktorer som kan ha bidragit till en gentrifieringsprocess i området och innebär att om en tjänsteman ger en dispens, eller godkänner en avvikelse så kan det i framtiden påverka hela områdets utveckling.

Alla fyra boende som intervjuades har varit eniga om att om- och tillbyggnader har skett på i princip varje fastighet i området, något som jag själv kunnat konstatera genom den observation som genomfördes i området. Några av husen i området har ingenting som påminner om hur det såg ut förr. De boende framhäver även att det är under 2000-talet som den större förändringen har skett. Troligtvis också på grund av det generationsskifte som alla fyra boende nämner har ägt rum, de beskriver att många äldre har flyttat ifrån området och att större delen av de som flyttat in är barnfamiljer. Smith (1982) menar i sina teorier på att grunden till gentrifiering ligger i den kapitalistiska samhällsstrukturen och att det handlar om att nytt folk och nytt kapital flyttar in i ett område. På senare tid har det blivit viktigare hur du bor, och kraven har höjts, något som majoriteten av intervjupersonerna var inne på gällande husens storlek. I dagens standard har barn ofta ett eget rum vilket betyder att man som bosatt i detta område då måste bygga ut för att leva upp till denna standard. Denna standard kan vara en del av det Jager (1986) talar om i sina teorier, där han menar på att den så kallade *nya medelklassen* som bygger på mode, status och konsumtion har skapat en standard som idag ses som idealet och där alla andra sätt ratas. Det skulle kunna vara så även med att barnen förväntas ha ett eget rum, att vi intalas att det är så det ska vara. Redfern (2003) talar i sina teorier om att alla har samma önskan om ett boende som står för status och att den enda skillnaden är att alla inte har råd med att förverkliga det. Självfallet vill alla ha ett eget sovrum till barnen men kanske är det ändå ett problem för de något bättre bemedlade.

Ytterligare ett faktum som tyder på en gentrifieringsprocess i området är att många av husen har byggts om så att bebyggelsen inte längre är homogen. Förr hade hela området en speciell stil, idag har nästan varje hus sin egen stil. På många håll har husens karaktär förändrats, de ser inte längre ut som de tidigare gjort. De boende som intervjuats beskriver att exempel på förändringar som skett är byte av panel, fönster och utbyggnationer så att formen på husen ändrats. Att renovera huset, mer än vad som egentligen behövs och att förändra dess karaktär är också något som talar för en gentrifiering då det enligt Redferns teorier handlar om att huset ska representera de som bor där och deras identitet eller oftast den identitet som personerna vill visa upp för andra (Redfern 2003). När husen är utbyggda, renoverade och upprustade så tilltalar de sedan en annan kundkrets än den som ursprungligen bodde i området, detta leder till högre bostadspriser och kan återigen tolkas som en gentrifiering enligt både Glass (1964) och Smiths (1982) teorier. Att vi här i Sverige ofta använder oss av budgivningar, gör att priser trissas upp och att endast den som kan och är villig att betala mest har möjlighet att köpa.

En trolig anledning till att detta område blivit så pass populärt och att statusen höjts bör kunna kopplas till Smiths (1982) teorier om markpriser. Samtliga intervjupersoner beskriver

att de bosatte sig i området på grund av dess läge. Att det ligger nära staden och med gång- och cykelavstånd i princip överallt men samtidigt att det är med naturen alldeles utanför knuten. De boende värderar detta väldigt högt och det speglar sig även i den prisökning som Intervjuperson 3 talar om och som skett på både renoverade och icke-renoverade fastigheter i området. I enlighet med Smiths (1982) teorier skulle anledningen till att området blivit så pass populärt vara att det ses som en bra investering, renoverat som icke-renoverat hus. Intervjuperson 3 berättar även att den äldre generationen som bott i området under lång tid, men som idag börjar bytas ut, inte har gjort speciellt mycket på sina fastigheter. Detta är något som jag tror att många kan se som en fördel, då det finns en chans att själv bestämma hur bostaden ska se ut. Även Redfern (2003) är inne på detta i sina teorier då han anser att de hus som ändå behöver en viss upprustning är lätta att renovera på ett sätt så att det speglar identiteten på den som bor där. Intervjuperson 2 har däremot själv noterat att det är ofta som renoveringar äger rum trots att det kanske inte alls är nödvändigt, han förklarar det själv genom att det är för att de vill ha sin egen stil vilket återigen kan kopplas till gentrifiering i enlighet med både Jagers (1986) och Redferns (2003) teorier.

De boende upplever de förändringar som sker i bebyggelsen på olika sätt och Intervjuperson 1 menar att hon tycker att det är förskräckligt att man fått ändra så pass mycket på husen, hon värnar om det här småskaliga i området och hade önskat att det funnits något striktare krav på som får och inte får göras. Värt att tänka på är även att viss gentrifiering kanske inte skulle ha ägt rum om det funnits striktare regler. Det är självklart något som är svårt att bevisa, men i teorin så skulle fallet kunna vara så, åtminstone om man ser till Redferns (2003) och Jagers (1986) resonemang kring att sticka ut, vara lite speciell och att utstråla en viss status. Finns inte den möjligheten så kanske en viss typ av personer inte längre lockas till området. Intervjuperson 1 är även den enda av de intervjuade boende som bor i ett hus som inte är utbyggt, vilket skulle kunna förklara varför hon är mer negativt inställd till större förändringar. De övriga boende som intervjuades har eller planerar själva för en utbyggnad av huset. Jag hade inte förväntat mig att Intervjuperson 2 skulle vara så positivt inställd till förnyelse som han ändå var, eftersom att han själv växt upp i området. Det var roligt att genomföra en intervju med honom där han glatt berättade om hur övriga boende i området är kreativa och husen byggs om gång på gång. Han hade själv byggt ut sitt hus under 1970-talet, men på att sådant sätt att karaktären inte förändrades nämnvärt, detta kan självklart vara en anledning till varför han inte reagerar så starkt på den förändring som skett. Intervjuperson 3 menar på att en upprustning av husen behövs eftersom att det varit något eftersatt av den äldre generationen och Intervjuperson 4 upplever också att de förändringar som sker måste ses som bra, och att det ändå *är tidens vingslag*, att det är dags för vissa förändringar och att området behöver utvecklas. Däremot tycker inte intervjuperson 4 att vad som helst ska få göras, utan att åtgärder bör anpassas efter husets ursprungliga stil. Även Hagstroem menar på att tiden förändras och att bebyggelsen och de krav som finns på den gör det likaså. Hon berättar även att den politik som förs vill göra folk nöjda, och låta dem bygga ut sina hus. Vilket enligt mig, och i enlighet med Smiths (1982) teorier istället betyder att de indirekt bidrar till en gentrifiering genom att ge folk en chans att investera pengar i huset, som leder till högre priser och samtidigt minskar möjligheten för någon med mindre pengar att bosätta sig där. Stora ytor, är något som blivit ett måste idag, men som alla faktiskt inte har

råd med. Hagstroem berättar själv under intervjuens gång att större ytor leder till större efterfrågan och högre priser, speciellt i ett område med närhet till stadskärnan.

Majoriteten av de boende som intervjuats talar om att områdets status har höjts under tiden de bott i området, och de menar på att alla inte längre har möjlighet att bosätta sig där. Intervjuperson 4 upplever till exempel att priserna gått upp så kraftigt att hon och hennes man inte skulle ha råd att bosätta sig i området idag. Att dessa tidigare arbetarbostäder inte längre är till för just arbetare tyder på den förändring av områdets sociala struktur, där de med mindre pengar inte längre kan bosätta sig. Detta är precis vad gentrifiering handlar om enligt både Glass (1964), Smiths (1982), Jagers (1986) och Slaters (2006) teorier.

Sammanfattningsvis kan en slutsats att området genomgår en gentrifieringsprocess dras. De tecken som gör att denna slutsats kan dras är att de boende upplever att de flesta husen byggts ut vilket innebär större ytor, att ett generationsskifte ägt rum, att området ökat kraftigt i pris under de senaste åren och att områdets attraktivitet och status har höjts. Även det faktum att många av husen renoverats mer än vad som egentligen behövts och i en speciell stil, som medfört att det områdets bebyggelse inte längre är lika homogen är tecken som kan kopplas till en gentrifiering. Alla boende ansåg att vissa förändringar behöver ske, och då speciellt sett till att husen behöver byggas ut, för att ge möjlighet för familjer att bosätta sig i området. Intervjuperson 1 var mest negativ till *hur* utbyggnader görs, och anser att de bör stämma överrens med områdets ursprungliga karaktär, något som Intervjuperson 4 också var inne på. Intervjuperson 2 och Intervjuperson 3 upplevdes som positiva till förändringar i bebyggelsen. Jag är däremot inte säker på att de är fullt medvetna om vad förändringar i bebyggelsen kan få för konsekvenser, och om de skulle svarat annorlunda om de visste det. Anledningen till den gentrifiering som skett är att svår att säga, men en av de faktorer som bidragit är områdets läge inom staden. Detta tillsammans med Uppsala som en växande stad med en ansträngd bostadsmarknad generellt sett har lett till höga bostadspriser. Det materiella är i dagens samhälle viktigt och att husen redan från när de byggdes upplevdes som tråkiga är även det något som kan ha legat till grund för de renoveringar som skett i området. Att den tidigare gällande planen frångåtts och dispenser och större avvikelser tillåtits skulle också kunna ses som en bidragande faktor, då det lett till större bostadsytor som i sin tur ökar priserna på bostäderna. Att kommunen i och med den nya detaljplanen från 2010, har tagit bort en del av prickmarken för att ge alla lika byggrätt tyder på att de har en ganska positiv bild av utbyggnader i området. Däremot så är detaljplanen mer styrd när det gäller utseende på husen, färgsättning och det uttrycks även att området har ett visst kulturhistoriskt värde som är värt att bevaras. Hagstroem berättade att den politik som förs idag gärna vill vara de boende till lags, vilket är något som också kan bidra till en gentrifiering. Min uppfattning utifrån de kunskaper jag fått under arbetets gång, är att kommunens tjänstemän har möjlighet att påskynda eller hindra en gentrifiering. I detta fall så har de under en lång tid, påskyndat en gentrifiering, på grund av de avvikelser som har godkänts och att den plan som gällt inte har följts. Om den nya detaljplanen för området tillkommit tidigare så hade kanske inte områdets utveckling varit lika kraftig under 2000-talet. Gentrifiering är kanske inte är något som reflekteras över i första taget, men det är ändå är en konsekvens som politiker och tjänstemän bör ta hänsyn till när beslut fattas.

Att fastigheter renoveras är självklart inte dåligt, de behöver rustas och hållas i ett bra skick så det är inte det den här uppsatsen går ut på. I dagens samhälle finns det en uppfattning om vad som bör göras, hur saker bör se ut, att du ska vara kreativ och annorlunda, men samtidigt inte för annorlunda. Det finns många bidragande faktorer så som samhället som ser ut idag, intresse för mode, standarder som folk tror att de behöver uppnå, kapitalismen och mycket annat som gör att folk väljer att till exempel renovera, bygga ut och förbättra sina fastigheter mer än vad som behövs, samtidigt som tjänsteman och politiker låter detta ske. Gentrifiering är som nämnt tidigare inte syftet eller motivet bakom renoveringar utan snarare en *konsekvens* som uppstår och som jag önskar att fler var medvetna om.

5.2 Diskussion av metod

Att denna undersökning genomfördes med en kvalitativ metod och med en kombination av flera olika sätt att samla in material på har lett till en djup inblick i det som studerats. Gentrifiering handlar om en socio-ekonomisk förändringsprocess så det kunde varit lämpligt att istället använda sig av kvantitativ sekundärdata i form av statistik gällande till exempel inkomster, antal bidragstagare och försäljningspriser för denna undersökning. Det är utifrån vad jag har sett, det vanligaste sättet att undersöka om en gentrifiering ägt rum. I detta fall så fall var det inte möjligt på grund av att den statistik som fanns tillgänglig sträckte sig över en för kort tidsperiod. Det ledde till en tanke om att det kanske fanns andra sätt att mäta gentrifiering på, och intresset för hur bebyggelsen förändras i och med en gentrifiering väcktes. Även hur dessa förändringar upplevs av boende var något som ansågs intressant. Utgångspunkten i denna uppsats blev på så vis en materialisering av processen, där insamling av material främst skett utifrån boendes uppfattning och upplevelser av sitt bostadsområde. Om det varit möjligt att studera detta ämne utifrån ett annat angreppssätt så är min uppfattning att ett liknande resultat hade uppnåtts. Intervjuer med boende visar på att bostadspriserna ökat otroligt mycket under de senaste åren, något som jag själv också märkt av då jag bott i Uppsala hela mitt liv. Därför upplever jag inte att till exempel statistik gällande försäljningspriser hade gett mig ett annat resultat än det jag fått fram under mina intervjuer. Att faktiskt prata med de som bor i ett område, gav mycket mer information än jag från början förstod. Att en del av de boende i området beskriver att de idag inte skulle ha råd att köpa sitt hus, är också något som tyder på att det är personer med högre inkomst som idag flyttar in i området. Därför är min uppfattning att resultatet skulle påvisa en gentrifieringsprocess även om undersökningen gjorts kvantitativt, utifrån statistik.

Trots att intervjuer endast genomförts med fyra boende i området så anser jag att jag utifrån det intervjuematerial som samlats in, samt de observationer och övriga material jag använder mig av kan generalisera det som sagts för att dra slutsatsen att det pågår en gentrifieringsprocess i området. Däremot så är jag medveten om att materialet handlar om känslor och upplevelser och att det skulle vara svårt att få fram exakt samma svar om intervjuerna gjordes om vid ett senare tillfälle.

Viktigt att förtydliga är också att de teorier som använts i denna uppsats, inte är skrivna i Sverige eller för Sverige och därför inte går att jämföra med rakt av. I denna uppsats är de mer till för att ge en förståelse för hur bebyggelsen förändrats i och med en gentrifiering.

REFERENSER

- Bergold, C.E., Lambert, L., (2004) *Stadsarkitekt. 1930-tal*, ingår i Gunnar Leche, Stadsarkitekt, Lambert, L (red.), s. 103-134, Kornhuset, Uppsala
- Bryman, A. (2009), *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2 Uppl. Malmö: Liber Ekonomi
- Dellbäck, J., Johansson, B., Lindroth, P. & Uppsala universitet. Konstvetenskapliga institutionen (1991), *Stadens ansikte: uppsatser i arkitektur- och bebyggelsehistoria. D. 2, En studie av yttre Svartbäcken*, Stadsarkivet, Uppsala.
- Dunn, K., (2005), *Interviewing*, ingår i *Qualitative research methods in human geography*, Hay, I (red.) s. 79-105, Oxford University Press, South Melbourne, Victoria
- Fishman, Robert (2012) *Urban Utopias in the Twentieth Century*, ingår i *Readings in Planning Theory*, Fainstein, S., Campbell, S. (red.) s. 27-53, Blackwell Publishing, Oxford
- Glass, R. & Centre for Urban Studies (1964), *London: aspects of change*, MacGibbon & Kee, London.
- Jager, M., (1986), "Class Definition and the Esthetics of Gentrification: Victoriana in Melbourne" ingår i *The gentrification reader* (2010), Lees, L., Slater, T., Ph. D & Wyly, E.K., Routledge, New York.
- Kearns, R. A., (2005) *Knowing Seeing? Undertaking Observational Research*, ingår i *Qualitative research methods in human geography*, Hay, I (red.) s. 192-206, Oxford University Press, South Melbourne, Victoria
- McDowell, L. (2005), *Interviewing: Fear and Liking in the Field*, ingår i *The SAGE handbook of qualitative geography*, DeLyser, D., Herbert, S., Aitken, S., Crang, M., McDowell, L. (red.) s. 156-171, SAGE, London
- Mannberg Wretin, K., 1941, Arvidson, T., 1948 & Upplandsmuseet (1996), *Byggt i Uppland: byggnadstradition under fyra århundraden*, Upplandsmuseet, Uppsala.
- Nationalföreningen mot emigrationen 1915, *Den svenska egnahemsrörelsen: handbok*, , Stockholm
- Redfern, P.A. (2003), "What Makes Gentrification 'Gentrification'?", *Urban Studies*, vol. 40, no. 12, pp. 2351-2366.
- Roche, M., (2005), *Historical Research and Archival Sources*, ingår i *Qualitative research methods in human geography*, Hay, I (red.) s. 133-146, Oxford University Press, South Melbourne, Victoria
- Slater, T. (2006), "The Eviction of Critical Perspectives from Gentrification Research", *International Journal of Urban and Regional Research*, vol. 30, no. 4, pp. 737-757.
- Uppsala kommun. kommittén för inventering (översyn) av äldre bostadsområden (1975), *Inventering av stadsdelar och tätorter inom Uppsala kommun: avseende miljö-, service-, befolknings-, och boendeförhållanden*, Uppsala.

Arkivmaterial

- Detaljplan för Norra Svartbäcken 2010, 0380-P2010/42, Uppsala kommun, Stadsbyggnadskontoret
- Förslag till stadsplan för yttre svartbäcken i Uppsala (1936), upprättat i juni 1936, Gunnar Leche, stadsarkitekt
- Förslag till Ändring av Stadsplan för Yttre Svartbäckens småstugeområde i Uppsala (1939), upprättat nov. 1939, Gunnar Leche, Stadsarkitekt.

Intervjuer

Intervjuperson 1, 2013-11-26

Intervjuperson 2, 2013-11-26

Intervjuperson 3, 2013-12-05

Intervjuperson 4, 2013-12-09

Hagstroem, Menna, bygglovsarkitekt på Uppsala kommun, 2013-12-16

Fältanteckningar/Observation

Observation 1, Småstugeområdet i Svartbäcken, 2013-11-23

Observation 2, Småstugeområdet i Svartbäcken, 2013-12-05

Bildkällor

Figur 4.1.1 Fotografi av karta till Förslag till ändrad Stadsplan för Yttre Svartbäckens Småstugeområde i Uppsala (1939)

Foto: Matilda Svahn

Figur 4.3.1 Kartbild över Svartbäckens småstugeområde.

Källa: www.eniro.se, hämtad 2013-11-25

Redigerad: Matilda Svahn

Figur 4.3.2 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde

Foto: Matilda Svahn 2013-11-23

Figur 2.3.3 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde

Foto: Matilda Svahn 2013-11-23

Figur 4.3.4 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde

Foto: Matilda Svahn 2013-11-23

Figur 4.3.5 Fotografi av ett hus beläget i Svartbäckens småstugeområde

Foto: Matilda Svahn 2013-11-23

Elektroniska källor

Nationalencyklopedin, sökord gentrifiering:

<http://www.ne.se.ezproxy.its.uu.se/kort/gentrifiering> 2013-12-04

BILAGOR

Intervjufrågor boende:

Personligt: ålder, kön, yrke?

Hur länge har du bott i området?

Varför bosatte du dig här? Vad var det som lockade? (läge, historia, status.)

Hur vill du beskriva områdets karaktär?

Vad upplever du som positivt med detta område? Med din bostad?

Finns det några nackdelar med området? Varför/Hur?

Har du upplevt att området förändrats under tiden du bott här? Om ja: På vilket sätt?

personer/husen/status/kommunikationer ex.? Har du upplevt att området har höjts i status?

Hur ser du på renovering och utbyggnad av dessa hus? Har mycket skett under den tiden du bott här? Tycker du att det är bra eller dåligt?

Har du förändrat något på ditt hus? Byggt ut, ändrat fasaden m.m Är det något speciellt du valt att bevara?

Gick det bra att få bygglov? Var det några begränsningar i vad ni fick göra?

Skulle du bo i området om möjligheten till att bygga ut huset inte fanns?

Intervjufrågor till kommunen:

Vad finns det för krav för att få bygga ut sitt hus?

Har ni en mall eller praxis ni utgår ifrån?

Hur ser ni på småstugeområdet i Svartbäcken? I vilken mån beviljar ni bygglov i det området?

Varför beviljar ni bygglov för utbyggnader i området?

Hur skiljer sig era bedömningar idag jämfört med ur det såg ut förr?

Hur kommer det sig att området många hus har byggts ut på ett sätt som inte stämmer överrens med de planer som finns över området?